

Naturvernforbundet

Buskerud

Martin Lindal

Bråtan11

3022 Drammen

e-post:buskerud@naturvernforbundet.no

Tlf.99604555

Sigdal kommune

e-post:post@sigdal.kommune.no

Innspill områdeplan Djupsjøen - leppejuv.

Naturvernforbundet i Buskerud (NiB) vil uttale seg om områdeplanen for Djupsjøen - Leppejuv i Sigdal kommune.

Sammendrag

Med omkring 1.100 nye fritidsboliger legger planen (legger) opp til en tredobling av antall enheter innenfor planområdet. Sammen med planer som ligger i kommunedelplanen og planer på Flå-siden utgjør det omkring 5.000 nye enheter omkring Norefjell; et område som allerede er hardt belastet med utbygging. Det er en massiv utbygging som ikke er bærekraftig, og som vil få store konsekvenser for naturmangfold, friluftsliv og landskap.

Planen vil være i strid med nylig vedtatte naturavtale, og føre til at det blir vanskeligere å nå utslippsmåla våre i forhold til klimaavtalen.

Naturvernforbundet i Buskerud (NiB) mener (at) omfanget av utbygging må reduseres vesentlig, både nord og sør i planområdet. Vi går imot utbygging nord for ei linje fra Narumseterveien-Narumsetra-Bjønnevegga-Gvitseinåsen og videre mot Leppejuv ovenfor ca. 900 meter.

I sør går vi mot utbygging omkring Tranetjern og alt sør for skogsbilveien mot Hornsjøen (Hornsjøfeltet).

Konsekvensutredningen for naturmangfold lider av klare mangler. Spesielt gjelder det vurderingen av områdene omkring Hornsjøen. Her er flere sårbare naturverdier ikke fanget opp. Verdier som i avgjørende grad ville hatt betydning for vurderingen av konsekvensene for utbyggingen i dette området. Hornsjøen er et relativt stort vann som i dag er nesten uten bebyggelse og tilrettelegging i strandsonen. Det er en sjeldenhet i våre dager, og vi mener det er av stor verdi å bevare slike områder.

Konsekvensene for villrein er etter vår oppfatning undervurdert og samsvarer ikke med konklusjonene i konsekvensutredningen som ble gjort i regionplanen.

Av hensyn til villrein legges det opp til å styre mer av friluftslivet i retning av områdene nedenfor fjellsonen. Det øker belastningen på disse allerede hardt utbygde områdene. I tillegg planlegges viktige friluftsområder nedenfor fjellsonen utbygd, noe som vil få store negative konsekvenser for friluftslivet.

Det er dessuten toppturer som er populært for tida, særlig blant den yngre del av befolkningen. Kanalisering av trafikken vil ikke fange opp disse.

Sigdal kommune sier i planen at de ønsker å satse på økt reiseliv, men er ikke villig til å ta i bruk utleieplikt, som er en forutsetning for økt utleiepraksis. Det betyr at planen i praksis ikke vil føre til en større andel reiseliv, men hovedsaklig til økt satsing på fritidsboliger. Det er en strategi som så langt ikke har bidratt til ønske om befolkningsvekst og økt bosetting. Det er nok å vise til SSBs fødselstall som har vist en langvarig nedadgående trend. Det er vanskelig å se at denne planen vil bidra til å snu den negative trenden.

Overordna politikk

Naturavtalen

Naturkrisen er her og nå. Derfor er det avgjørende at vi handler raskt for å ta vare på naturen vi har igjen, at vi restaurerer den som er ødelagt, og at vi begynner å forvalte naturen innenfor dens tålegrenser. I desember 2022 ble den nye naturavtalen, Kunming - Montreal- avtalen vedtatt. Den markerte et veiskille for verdens natur og er et ambisiøst rammeverk som alle land nå må følge opp. Oppfølging av naturavtalen krever en vesentlig omlegging av all naturforvaltning, også i Norge; vi skal verne 30 prosent av hav- og landområdene våre, vi skal restaurere 30 prosent av våre ødelagte naturområder og vi skal bruke all natur på en helt annen måte enn før. Naturen skal komme først. Naturavtalen krever også en systematisk omstilling av økonomisk virksomhet og beslutningssystemer, som griper inn i alle samfunnets sektorer. I tillegg til

helhetlige, gjennomgripende og langsiktige endringer, er umiddelbar handling avgjørende for å nå målene i Naturavtalen, og ikke minst styrke og ta vare på den unike, norske naturen.

Klimaavtalen

Dersom Norge skal greie klimamålene sine, som vi har forplikta oss til gjennom Parisavtalen, må kommunene ta et større ansvar enn de har gjort så langt. Omfattende hyttebygging fører til store klimautslipp både under byggeperioden og i etterkant. Under byggeperioden er det materialbruk, som betong som fører til utslipp, i etterkant er det oppvarming og transport.

Naturmangfold

Konsekvensutredningen for naturmangfold er utført av Rambøll og er datert april 2024. Den lider av flere svakheter. Spesielt gjelder dette området Hornsjøen. Vi nevner her viktige forhold ved fuglelivet, men vil presisere at vi ikke har gjort noen fullstendig kartlegging av fuglelivet. En slik kartlegging burde vært en del av konsekvensutredningen.

Ved Hornsjøen er det en hekkelokalitet for fiskeørn. Kontroll i juli i år dokumenterte pågående hekking. Hornsjøen er en gammel hekkelokalitet, kjent helt tilbake til omkring 1980. Omkring 1995 var det to kjente reirplasser på vestsiden av vannet, hvorav det ene reirtreet ble hogd. Seinere etablerte fiskeørnpåret seg mellom Lislevann og Vesle Lislevann hvor siste kjente hekking var i 2006. Dette reiret var borte i 2008 og har seinere ikke blitt bygd opp igjen, sikkert som følge av den omfattende utbyggingen og trafikken i området.

Fiskeørnpåret driver næringsøk både i Hornsjøen og Djupsjøen og begge disse vannene, men særlig Hornsjøen, er **økologiske funksjonsområder** for arten. De planlagte hyttefeltene sør for skogsbilveien mot Hornsjøen med tilhørende turveier og friluftsområder langs vannet, er ikke forenlig med bevaring av Hornsjøen som hekkebiotop. Fiskeørn er en truet art, og dette må derfor veie tungt ved vurdering av disse planene.

Av andre arter vil vi nevne at det ifølge Artskart er registrert rødstilk (NT – Nær truet) ved Hornsjøen. Videre observerte vi i juli i år storlom med unge på vannet, noe som forteller at arten hekker her – trolig i strandkanten ved vestsiden av vannet. Dette er derfor også **økologiske funksjonsområder** for disse artene. Storlom er en art som er ømtålig for forstyrrelser. Hornsjøen er et relativt stort vann, men langt og smalt. Det medfører at den aktiviteten som det legges opp til langs vestsiden av vannet vil medføre forstyrrelser over hele vannet.

I KU Naturmangfold opplyser Rambøll at Miljødirektoratets innsynsløsning for sensitive artsdata er gjennomgått og pr. 1. februar 2024 er det ikke kjente funksjonsområder for slike arter i plan- og influensområdet. Når det gjelder hekkelokaliteten for fiskeørn, kan det skyldes at denne er nyoppdaget (selv om den ikke er ny) og derfor ikke lagt inn i Sensitiv Artsdatabase. Planområdet inneholder imidlertid også en hekkelokalitet for kongeørn. Denne har vært kommunisert av oss til Statsforvalteren flere ganger og vi forstår derfor ikke hvorfor den ikke ligger inne. Selv om lokaliteten ligger et godt stykke unna byggeområdene, ligger de planlagte turveger/sykkelstier og avsatte friområder (FRI) i influens- og jaktområdet til kongeørnpåret og langt innenfor de anbefalte hensynssoner i Multiconsults veileder (2018). Det skulle derfor vært avsatt et **økologisk funksjonsområde** for kongeørn. Kongeørn er klassifisert under «Andre spesielt

hensynskrevende arter» og kan i henhold til rundskriv T-2/16, revidert februar 2021, (og kan) gi grunnlag for innsigelse fra statlig myndighet.

Ifølge lokalkjente er det spillplasser for orrfugl både på Kannarmyra (sør for skogsbilveien) og på myrene omkring Elgtjern. Den planlagte utbyggingen vil ikke ivareta bevaring av disse spillplassene. Orrfugl inngår ikke blant arter av Nasjonal forvaltningsinteresse, men spillplassene må etter vårt syn betraktes som et **økologisk funksjonsområde** for arten. Vi viser til Miljødirektoratets veileder som nevner spillplasser for storfugl som eksempel på økologisk funksjonsområder. Spillplasser for orrfugl må betraktes på samme måte.

Det kan nevnes at isen på Djupsjøen tidligere var spillplass for orrfugl, og vi ser det som sannsynlig at de også spiller på isen på Hornsjøen.

Vi holder det videre som svært sannsynlig at det finnes trane på myrområdene vest for Hornsjøen. Vi har ingen funn å vise til, men det antar vi skyldes at det ikke er gjort undersøkelser i området. Trane inngår ikke blant arter av Nasjonal forvaltningsinteresse, men det er en art som er kjent for å være sårbar for forstyrrelser. Det er flere kjente tilfeller hvor hekking er oppgitt som følge av økt ferdsel nær reirplassen.

De forhold vi her har liste opp er tilstrekkelig til å konkludere med at den planlagte utbyggingen ved Hornsjøen og tilhørende tilrettelegging for friluftsliv vil medføre **svært stor negativ konsekvens**. Manglene i KU Naturmangfold får ikke fram den alvorlige miljøskaden ved den planlagte utbyggingen i dette området.

Andre forhold

Det framgår av KU Naturmangfold at kartleggingen av naturtyper i søndre del av planområdet ikke er fullstendig. Vi vil påpeke at området på sørvestsiden av Hornsjøen består av til dels meget gammel furuskog med stedvis mye furugadd. Her er det trolig flere rødlistede lavarter og det skulle etter vårt syn vært gjort en naturtypekartlegging her.

I KU Naturmangfold vises til et funn av sannsynlig vrifuru (*Pinus Contorta*) i det sørlige planområdet. Vi kan bekrefte at denne fremmedarten, klassifisert som SE – Svært høy risiko, finnes mange steder fra vestsiden av Hornsjøen og østover mot Hyttebekk.

Det er i KU Naturmangfold listet opp 14 naturtyper hvor konsekvensen av planlagte tiltak er fra Middels alvorlig til Svært alvorlig. Vi mener at de tiltakene som påvirker disse naturtypene, må justeres slik at konsekvensen blir redusert til Noe konsekvens eller Ubetydelig konsekvens.

Det samme gjelder de tre økologiske funksjonsområdene hvor konsekvensen av planlagt tiltak er Middels alvorlig. For det ene, NM-AF2 Norefjell-Reinsjøfjell, er det eneste reelle avbøtende tiltak etter vårt syn reduksjon i det totale omfanget av utbyggingen, slik at det blir mindre trafikk inn i villreinområdet.

Som påpekt ovenfor ville det vært flere økologiske funksjonsområder dersom naturkartleggingen hadde vært mer fullstendig.

Ifølge planbeskrivelsen åpnes det for at skiløyper sommerstid kan brukes som tur- og sykkelstier. Vi antar da at det blir aktuelt å opparbeide disse skiløypene, jf. Øvre Djupsjøløype. Vi er imot dette og mener at skiløypene kun skal ryddes det minimum som må til for preparering som

skiløype. Den delen av planområdet som ligger vest for Vesle Lislevatn-Djupsjøveien-Lislevatn-Hornsjøelva er et viktig naturområde som må bevares uten noen tilrettelegging utover stier og skiløyper som allerede er etablert. Det er blant annet et viktig funksjonsområde for storfugl og hvor det ifølge lokalkjente er spillplass. Vi er imot enhver form for opparbeidelse av skiløyper her med tanke på sommerbruk. Turveien TV9 må følgelig utgå.

Vi mener strandsonen omkring den allerede hardt belastede Djupsjøen ikke tåler flere inngrep. Både omkring Djupsjøen og Hornsjøen bør byggeforbudssonen være 100 meter. Et byggeforbud vil etter plan- og bygningsloven også gjelde opparbeidelse av turveier og sykkelstier.

Villrein

Det samlede omfang av utbyggingsplaner i Sigdal (Kommunedelplan Tempelseter-Djupsjøen) og på Gulsvikfjell (Høgevarde) i Flå vil etter vår oppfatning få konsekvenser for villreinstammen i Norefjell-Reinsjøfjell. Vi mener det ikke kommer godt nok fram i konsekvensutredningen til Naturrestaurering AS. De gjør den feilen at de ser denne planen isolert fra øvrige planer. Et så snevert perspektiv er etter vårt syn ikke i samsvar med naturmangfoldlovens § 10 og kravet om at påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

Konsekvensutredningen som ble laget i forbindelse med regionplanen er tydeligere; her heter det:

«Det volum av hyttebygging og reiseliv som utkastet til Regional plan for Norefjell Reinsjøfjell legger opp til anses å ville overskride bæreevnen for villreinstammen betydelig på sikt. Resultatet vil trolig bli en liten bestand og lite leveområde».

Selv om planen legger opp til å kanalisere ferdselen nede i dalføret vil planen føre med seg økt ferdsel i villreinområdet. Den nye trenden, særlig blant ungdommen, er toppturer med såkalte randoneski og feller. De skal opp på en topp, ta selfie, og legge det ut på sosiale medier.

Også villreinnemnda har uttalt seg kritisk til det totale omfanget av planer. Kvalitetsnormen for villreinstammen har konkludert med en arealunnvikelse på < 50 % for fokusområde NR-03 (Høgevarde), som er det relevante område for denne planen. Det er viktig å være klar over at kvalitetsnormen er tilbakeskuende; den vurderer effekten av inngrep som er gjort og gjør ingen vurdering av framtidige utbyggingsplaner. Det er en svakhet som Norsk Villreinsenter selv har påpekt.

Føre-var-prinsippet i naturmangfoldlovens § 9 tilsier etter vårt syn at omfanget av utbyggingsplaner omkring Norefjell må reduseres betydelig for å unngå irreversibel skade på villreinstammen i Norefjell-Reinsjøfjell.

Friluftsliv

I planen er det en intensjon om å kanalisere mer av ferdselen nedenfor fjellsonen for å unngå for stor økning i trafikken i villreinområdene. Med en nær tredobling av fritidsboliger vil det bli vanskelig å gjennomføre. I flere områder nedenfor fjellsonen legges det opp til utbygging i det som i dag er svært viktige friluftsområder. Det bryter med føringene om å sikre attraktive nærturområder i «Rettleiar om planlegging av fritidsbustadar» fra Kommunal- og distriktsdepartementet (sept.2022). Vi støtter her fullt ut den felles høringsuttalelsen til Hytteforeningene Norefjell Vest, inkludert deres påpekning av at konsekvensutredningen tar for lett på dette aspektet.

Det omfanget av tilrettelegging som det legges opp til, medfører en sterk «urbanisering» av friluftslivet, og det er grunn til å spørre om det er dette brukerne ønsker. Planen imøtekommer i liten grad de som ønsker det enkle, tradisjonelle friluftslivet.

Skal mer av friluftslivet kanaliseres nedenfor fjellsonen samtidig som ulike brukergruppers interesser ivaretas, er det etter vårt syn ingen vei utenom en reduksjon av utbyggingen.

Landskap

I konsekvensutredningen for landskap er virkningen av utbyggingen i delområde 2, Narumsetra, den som gir den mest negative virkningen. Det er vi enig i. For å unngå bygging på myr, er veier og fritidsboliger lagt på forhøyningene som framstår som «holmer» i dette myrlandskapet. Det vil utvilsomt gi en sterk negative landskapsvirkning, ikke minst når man ser det oppe fra fjellsonen. Dette forsterkes av at skogen i dette området er lav, svært glissen og med liten evne til å skjule bebyggelse. Konsekvensutredningen undervurderer etter vårt syn den negative virkningen av en utbygging i delområde 5, Hornsjøfeltet. Den østre del av planlagt utbygging ligger for en stor del på et markant høydedrag og vil bli svært synlig fra områdene omkring Hornsjøen. Dette delområdet er et større, sammenhengende naturlandskap med få inngrep og burde etter vår oppfatning vært gitt Stor verdi, ikke Middels verdi som i konsekvensutredningen. Det ville medført «Alvorlig konsekvens», ikke «Middels konsekvens» og gitt et riktigere bilde av effekten av den planlagte utbygging.

Utbyggingen av hyttefelt med høystandardhytter de seinere år har i stor grad vært preget av at skogen har blitt hogd. Det forsterker i betydelig grad den (den) negative landskapsvirkningen. Eksempler på det finner man for eksempel i området vestre Djupsjølia – Djupsjøhaugen.

Reiseliv- fritidsbebyggelse.

I kommunedelplanen står det at det er et mål å flytte oppmerksomheten fra å være en hyttekommune til en reiselivskommune. Som en konsekvens av det ønsker en økt andel fritidsbebyggelse til utleie. NiB ser positivt på en større andel utleie, men kommunen er ikke villig til å ta det nødvendige virkemiddelet i bruk. Planen legger opp til at det skal være frivillig. I stedet for tvungen utleie skal det legges til rette for dette. Erfaringer fra andre kommuner, som Hemsedal, viser at frivillighet ikke vil føre til ønsket effekt. Utleieplikten må legges inn som en forutsetning i reguleringsplanen dersom en vil nå målet om mer utleie.

Naturvernforbundet i Buskerud -Martin Lindal - styreleder

